

Briuselis, 2024 m. birželio 7 d.
(OR. en)

10550/24

SOC 412
EMPL 236
ECOFIN 621

PRANEŠIMAS

nuo:	Tarybos generalinio sekretoriato
kam:	Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai
Dalykas:	Tarybos išvadų dėl pensijų adekvatumo projektas – <i>Patvirtinimas</i>

1. Delegacijoms priede pateikiamas Socialinės apsaugos komiteto parengtas Tarybos išvadų dėl pensijų adekvatumo projektas.
2. Išvados grindžiamos Socialinės apsaugos komiteto ir Europos Komisijos parengta 2024 m. pensijų adekvatumo ataskaita. Šiose išvadose taip pat pritariama pagrindinėms ataskaitos išvadoms.
3. Išvadų projektas buvo aptartas Socialinės apsaugos komitete ir viename Socialinių klausimų darbo grupės posėdyje. Po neformalios rašytinės konsultacijos darbo grupė susitarė dėl šio pranešimo priede pateiktų išvadų.

4. Komiteto prašoma:

- patvirtinti susitarimą dėl priede išdėstyto išvadų projekto ir
- perduoti pridedamą išvadų projektą EPSCO tarybai patvirtinti 2024 m. birželio 20 d. posėdyje.

**Projektas
Tarybos išvados dėl
pensijų adekvatumo**

1. PRIPAŽINDAMA, kad teisė į adekvačias senatvės pajamas ir pensijas, paskelbta Europos socialinių teisių ramstyje, yra vienas iš pagrindinių socialinės Europos elementų, kuris yra labai svarbus siekiant 2030 m. skurdo mažinimo tikslo;
2. PRIPAŽINDAMA, kad vyresnio amžiaus žmonių dalis mūsų visuomenėje ateinančiais dešimtmečiais didės, todėl užtikrinti pensijų adekvatumą bus sudėtinga, bet labai svarbu siekiant remti gyventojų gerovę;
3. PRIMINDAMA, kad Europos Sąjunga remia nacionalines pastangas užtikrinti adekvačias senatvės pajamas, be kita ko, sudarydama palankesnes sąlygas keistis patirtimi, vykdyti stebėseną ir vertinimą, o Socialinės apsaugos komiteto ir Komisijos rengiamos pensijų adekvatumo ataskaitos yra viena iš pagrindinių analitinių priemonių šioje srityje;
4. PRIPAŽINDAMA holistinio politinio požiūrio ir glaudaus su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų tvarumo ir pensijų bei ilgalaikės priežiūros adekvatumo analizės koordinavimo svarbą.

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

5. PATVIRTINA Socialinės apsaugos komiteto (ir jo Pensijų adekvatumo darbo grupės) ir Komisijos parengtos 2024 m. pensijų adekvatumo ataskaitos pagrindines išvadas;

6. AKCENTUOJA pagrindines 2024 m. pensijų adekvatumo ataskaitos išvadas:

- a. vyresnio amžiaus žmonių skurdo ir socialinės atskirties rizika, kurią lemia santykinai skurdžios pajamos, toliau didėja, o daug vyresnio amžiaus žmonių, ypač moterų, atveju yra didesnė. Nors tarp šalių vis dar esama didelių skirtumų, daugiau nei vienam iš penkių vyresnio amžiaus europiečių gresia skurdas ar socialinė atskirtis. Vyresnio amžiaus žmonių pajamos ir toliau vidutiniškai yra mažesnės nei 90 % darbingo amžiaus asmenų pajamų. Tikėtinos gyvenimo trukmės ilgėjimas lėtėja; šiuo metu europietis gali tikėtis, kad būdamas pensininkas praleis vidutiniškai 21 metus. Sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros poreikis paprastai didėja kartu su amžiumi ir yra siejamas su didesne skurdo rizika;
- b. dauguma vyresnio amžiaus žmonių yra moterys, todėl lyčių nelygybė senatvėje yra vienas iš konkrečių socialinės srities iššūkių. Nors vyrų ir moterų vidutinės pensijos skiriasi vis mažiau, likę lyčių nelygybės atvejai, susiję su skurdu senatvėje, pensijų dydžiu ir pensijų aprėptimi, įrodo tai, kad tebeegzistuojanti nelygybė susiformuoja per visą profesinį gyvenimą. Be kitų veiksnių, mažesnis finansinis raštingumas gali trukdyti moterims planuoti išėjimą į pensiją. Be to, kadangi moterys gyvena ilgiau nei vyrai būdamos prastos sveikatos, joms dažniau reikia priežiūros, tačiau jos gauna mažesnes pajamas;
- c. nors COVID-19 pandemija ir dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą išaugusios pragyvenimo išlaidos tapo dideliu iššūkiu gyvenimo lygiui, Europos pensijų sistemos ir kovos su krize priemonės padėjo sušvelninti poveikį pensijų adekvatumui. Tuo pat metu buvo toliau laikomasi bendros reformų, kuriomis siekiama stiprinti adekvatumo mechanizmus, tendencijos. Pensijų indeksavimas yra vienas iš pagrindinių politikos svertų siekiant apsaugoti pensininkus nuo pajamų mažėjimo;

- d. prognozuojama, kad daugumoje valstybių narių pajamų pakeitimo pensijomis normos per ateinančius keturis dešimtmečius mažės. Nors pensijų sistemos ir apmokestinimas turi įtakos pensinių pajamų lygiui bei (per)skirstymui ir jų adekvatumo raidai ateityje, pensinis amžius išlieka vienu iš svarbiausių veiksnių, kuriuo grindžiamos dabartinės ir būsimos išmokos. Tai, kaip pagal pensijų sistemas traktuojamos karjeros pertraukos, skiriasi – nuo palyginti geros apsaugos vaikų priežiūros pertraukų atveju iki ne tokio nuoseklaus nedarbo ir ilgalaikės priežiūros kreditavimo;
 - e. socialinė ir ekonominė nelygybė tikėtinos gyvenimo trukmės srityje yra iššūkis pensijų politikai, todėl siekiant užkirsti kelią nelygybės susidarymui gali tekti pakoreguoti išėjimo į pensiją galimybes atsižvelgiant į įvairius karjeros profilius. Tai, kaip darbo užmokesčio nelygybė pavirsta pensijų nelygybe, labai priklauso nuo pensijų sistemos progresyvumo. Nors pagal pensijų sistemas suteikiama apsauga tiems, kuriems ji būtina, vis dar esama spragų. Prognozuojama, kad savarankiškai dirbančių asmenų pensijos bus vidutiniškai trečdaliu mažesnės nei visą darbo dieną dirbusių darbuotojų, kurių karjera panaši, be kita ko, dėl taisyklių ir vidutinių pajamų skirtumų;
7. AKCENTUOJA adekvačių senatvės pajamų vaidmenį užtikrinant socialinę konvergenciją, skatinant integracinį bei tvarų ekonomikos augimą ir stiprinant ekonominį bei socialinį atsparumą;
8. PALANKIAI VERTINA priemonės, kurių imtasi siekiant apsaugoti pensininkus, ypač gaunančius mažas pajamas, nuo didėjančių pragyvenimo išlaidų, ir reformas, kurių imtasi daugelyje valstybių narių siekiant padidinti pensijų adekvatumą, kartu PAŽYMĖDAMA, kad išlieka iššūkių užtikrinti dabartinį ir būsimą adekvatumą;

9. DAR KARTĄ PATVIRTINA, kad reikia toliau vykdyti reformas, kuriomis būtų remiamas pensijų adekvatumas ilgaamžėje visuomenėje, be kita ko, gerinant visų asmenų dalyvavimą darbo rinkoje, galimybes naudotis socialinės apsaugos sistemomis ir mokėti įmokas į jas, taip pat gerinant galimybes naudotis kokybiškomis ir įperkamomis sveikatos priežiūros bei ilgalaikės priežiūros paslaugomis. PABRĖŽIA tokių reformų svarbą, be kita ko, įgyvendinant Europos semestrą bei Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę;
10. PABRĖŽIA, kad pensijų adekvatumas ir pensijų sistemų fiskalinis tvarumas yra neatsiejamai susiję politikos tikslai, todėl būtinas integruotas atsakas į senėjimo keliamus iššūkius. AKCENTUOJA, kad šiuo atžvilgiu Pensijų adekvatumo ataskaitoje ir Ataskaitoje dėl senėjimo pateikta analizė papildo viena kitą. PABRĖŽIA, kad ilgesnis darbingas amžius, kurį remia politika, kuria skatinamas aktyvus ir sveikas senėjimas, teigiamos paskatos ir didesnis išėjimo į pensiją galimybių lankstumas, atspindintis profesinės karjeros įvairovę, taip pat aktyvus moterų ir vyrų dalyvavimas darbo rinkoje yra labai svarbūs siekiant išlaikyti adekvačias ir tvarias pensijas ilgaamžėje visuomenėje;
11. PALANKIAI VERTINA tai, kad Pensijų adekvatumo ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama lyčių nelygybei senatvėje. RAGINA Socialinės apsaugos komitetą ir Komisiją tęsti ir toliau plėtoti šią analizę būsimose ataskaitose. PABRĖŽIA patikimų ir naujausių rodiklių svarbą stebint vyrų ir moterų pensijos išmokų ir pensijų aprėpties skirtumus, kaip pabrėžta Briuselio aukšto lygio konferencijoje dėl vyrų ir moterų pensijų skirtumo ir pensijų adekvatumo¹;

¹ Briuselio aukšto lygio konferencijos dėl vyrų ir moterų pensijų skirtumo ir pensijų adekvatumo ataskaita, 2024 m. vasario 8 d., Briuselis.

12. PAŽYMI, kad svarbu atlikti perspektyvinę pensijų adekvatumo ir senatvės pajamų analizę, įskaitant pasiskirstymo aspektus. RAGINA Komisiją ir valstybes nares parengti bei taikyti modeliavimo priemones, kad būtų lengviau prognozuoti būsimą adekvatumą ir įvertinti reformų poveikį;
 13. PABRĖŽIA, kad pensijų klausimas turėtų būti svarstomas atsižvelgiant ir į kitas politikos sritis, kuriose siekiama remti pragyvenimo lygį senatvėje, visų pirma ilgalaikę priežiūrą. PALANKIAI VERTINA pensijų ir ilgalaikės priežiūros paslaugų sąveikos aprėptį Pensijų adekvatumo ataskaitoje;
 14. PRAŠO Socialinės apsaugos komiteto ir Komisijos tęsti darbą, susijusį su pensijų adekvatumu ir ilgalaikę priežiūrą, ir 2027 m. pateikti ataskaitą.
-